

Smittspridaren

Nyheter från Smittskyddsenheten i Region Västerbotten

Smittskyddsenheten

Västerbotten läns landsting
901 89 Umeå
E-post:
smittskydd@regionvasterbotten.se

Stephan Stenmark

Smittskyddsläkare
090-785 14 00
stephan.stenmark
@regionvasterbotten.se

Gunilla Persson

Bitr. smittskyddsläkare
090-785 20 15
gunilla.k.persson
@regionvasterbotten.se

Therese Thunberg

Bitr. smittskyddsläkare
090-785 37 51
therese.thunberg
@regionvasterbotten.se

Anna Kauppi

Smittskyddssköterska
090-785 37 65
anna.kauppi
@regionvasterbotten.se

Denise Jarvis

Smittskyddssekreterare
090-785 13 68
denise.jarvis
@regionvasterbotten.se

Smittspridare nr 1 2021

I detta nummer presenteras statistik för smittsamma sjukdomar under hela 2020. De skärpta allmänna rekommendationerna med anledning av covid-19 har medfört en kraftig nedgång av andra infektioner som säsongsinfluensan och vinterkräksjuka men även av hepatit B och C. När det gäller magtarminfektioner sågs en minskning av antalet fall för alla diagnoser förutom för giardia som var relativt oförändrat jämfört med 2019. Antalet fall av hepatit C fortsätter att minska tydligt. Antalet fall av klamydia var relativt oförändrat medan antalet fall av gonorré och syfilis minskade. Under 2020 sågs även en tydlig minskning av antalet fall av invasiva infektioner.

Sverige och världen drabbades under 2020 av utbrottet av covid-19 som inleddes i Kina och som utvecklades till en pandemi. Den 11 mars 2020 deklarerade WHO att covid-19 var en pandemi och den hade då spridits till 114 länder. I februari 2020 klassades covid-19 som en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom i Sverige. Det första positiva covid-19 fallet i Västerbotten konstaterades i mars. Under 2020 implementerades en rad smittskyddsåtgärder mot covid-19 i landet, vilka innefattar lagar, förordningar, föreskrifter och allmänna råd och rekommendationer. Trots detta har Sverige och Västerbotten drabbats hårt av pandemin. Under 2020 konstaterades 8548 fall av covid-19 i Västerbotten. Covid-19 har medfört en hög belastning på sjukvården och 78 personer vårdades på IVA under 2020, totalt vårdades 317 personer på länets tre sjukhus pga covid-19. Totalt avled 96 personer med covid-19 i länet under året som gått.

Föreskrifter och allmänna råd till allmänheten har gått ut om att minimera antalet fysiska kontakter, undvika trängsel och hålla fysisk distans till andra, undvika onödiga resor, jobba hemifrån, undvika allmänna transportmedel, vara noga med hygien, stanna hemma vid minsta symtom och att testa sig om man blir sjuk.

Covidläget

Antalet positiva fall av covid-19 har legat på en stadigt hög nivå sedan november 2020 och antalet konstaterade fall per vecka är fortsatt hög. Belastning på vården i Västerbotten har under årets inledande månader varit mycket hög och fram till 27/4–21 har 96 personer vårdats på IVA fördelat på 137 vårdtillfällen, av dessa var 63 st. män (66 %) och 435 personer fått vård på sjukhusen och kunnat skrivas ut. Totalt har 177 personer avlidit med Covid-19 i länet sedan pandemins start (27/4–21).

Covidvaccination

Covid-19 vaccinering pågår i länet där vi är nu är inne i Fas 3 av vaccineringen. Fyra vacciner är godkända hittills och av dessa är tre i användning. Fas 4 inleds i mitten/slutet av maj månad. De vacciner som är godkända bygger på två olika teknologier, mRNA vacciner och adenovirus vektorbaserade vacciner. mRNA vaccinerna innehåller mRNA sekvensen av spikeproteinet som kodar för spikeproteinet som finns på ytan av SARS-CoV-2 viruset inbäddat i ett lipidhöljande, så kallad nanopartikel. De vektorbaserade vaccinerna innehåller den genetiska koden av spikeproteinet i form av DNA som är inkorporerat i adenovirusets genom. Efter vaccinering tas mRNA och DNA upp av cellerna i kroppen som då tillverkar spikeproteinet som sedan presenteras på ytan av våra celler. Detta stimulerar kroppen att bilda antikroppar och aktiverar även T-cellerna och vid en senare exposition för SARS-CoV-2 viruset kan viruset oskadliggöras. Alla godkända vacciner har en hög skyddseffekt och ger ett mycket bra skydd mot svår sjukdom och förhindrar död pga covid-19.

Influensaläget

Influensaaktiviteten säsongen 2020/2021 har varit mycket låg i Sverige. Sedan vecka 40 har totalt sju fall av influensa A och 16 fall av influensa B rapporterats i Sverige. Inget fall har rapporterats i Västerbotten. Influensaaktiviteten är mycket lägre än förväntat vilket beror på att rekommendationerna för att minska spridningen av covid-19 även minskar smittspridningen av influensa. Antalet samtal till 1177 om feber hos barn ligger på en låg nivå.

Influensavaccination

Intresset för influensavaccinering säsongen 2020–2021 var mycket hög och 52% av ålderspensionärerna i Västerbotten vaccinerade sig. Det är en toppnotering för länet och mycket bra jobbat av alla som vaccinerat! Det har också varit stort intresse från vårdpersonal att vaccinera sig. Det är mycket bra att ta med sig även till kommande säsong för att minska risken för smittspridning både inom vården och i samhället.

Vinterkräksjuka

Färre än tio fall av vinterkräksjuka har rapporterats fram till vecka 10 2021. De allmänna rekommendationerna för att minska spridningen av covid-19 har även en tydlig effekt på spridning av vinterkräksjuka.

RSV

Endast ett fall har diagnostiserats mellan vecka 40 och vecka 10. De allmänna rekommendationerna för att minska spridningen av covid-19 har en tydlig effekt på smittspridning av RSV.

Kunskap om HIV

I Sverige betraktas idag HIV som en kronisk sjukdom bland alla andra. HIV kan inte botas, men tack vare effektiva läkemedel lever personer med hiv ett lika långt liv som andra. Behandlingen av HIV i Sverige är så effektiv att den sänker virusnivåerna så att de blir omätbara. Därmed minskar också smittrisen avsevärt. Det innebär att personer som har en välbehandlad infektion, det vill säga där virusnivån är minimal, inte behöver berätta om sin hivinfektion för vårdgivare vid enklare undersökningar, innan sex och behöver inte heller använda kondom. Det är alltid patientens behandlande läkare som gör den medicinska bedömningen och avgör vilken informationsplikt patienten har. Mer detaljer finns i Smittskyddsläkarförbundets smittskyddsblad www.slf.se/smittskydd - Smittskyddsblad. Mer om hiv, till exempel dess historia, risk- och friskfaktorer för hiv-bärare samt tips om när hiv kan misstänkas finns i den presentationen av Maria Furberg, överläkare från Infektionskliniken, hade vid smittskyddsträffen hösten 2019: www.regionvasterbotten.se/smittskydd - Utbildning.

Lathund handläggning av smittsamma sjukdomar enligt SML

För att underlätta handläggningen av smittsamma sjukdomar enligt smittskyddslagen finns en lathund riktad till sjuksköterskor och läkare inom primärvården. Lathunden finns på första sidan www.regionvasterbotten.se/smittskydd - Lathund för hälsocentraler.

Strama (Antibiotika eller inte)

Antibiotikaförskrivningen minskade i riket till 237 recept/1000 invånare under 2020 från 286 recept/1000 invånare under 2019. Västerbotten har fortsatt lägst förskrivning av antibiotika i landet, under 2020 förskrevs 201 recept/1000, en minskning på 15% jämfört med året innan. Under första kvartalet 2021 minskade antibiotikaförsäljningen mätt i recept/1000 invånare med 30,1 % i riket jämfört med första kvartalet 2020.

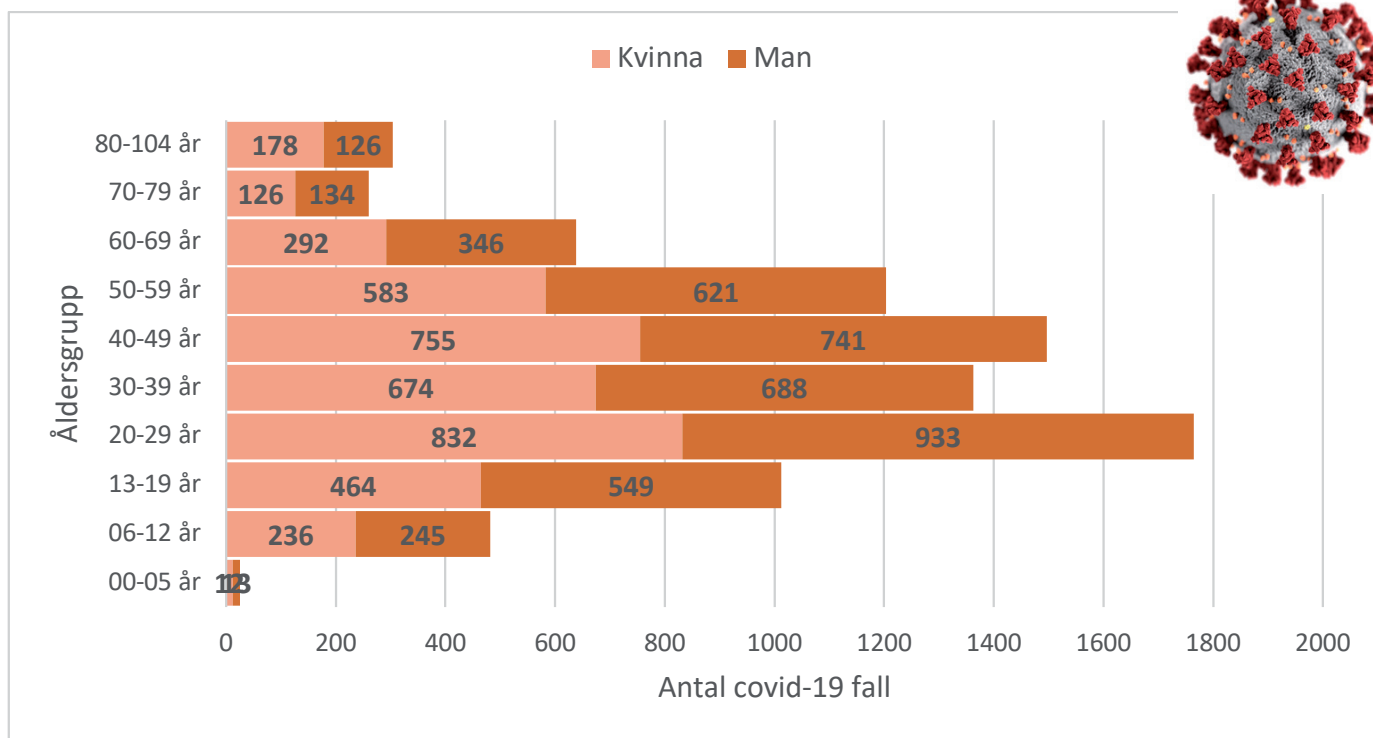
www.antibiotikaellerinte.se finns ny bra information om antibiotika i samband med ont i örat, halsont, hosta, bihålebesvär, svinkoppor och urinvägsinfektion. Sidan är utarbetad i samarbete med Strama Stockholm och SKR (Sveriges kommuner och regioner).

Statistik över smittsamma sjukdomar i Västerbotten under 2020

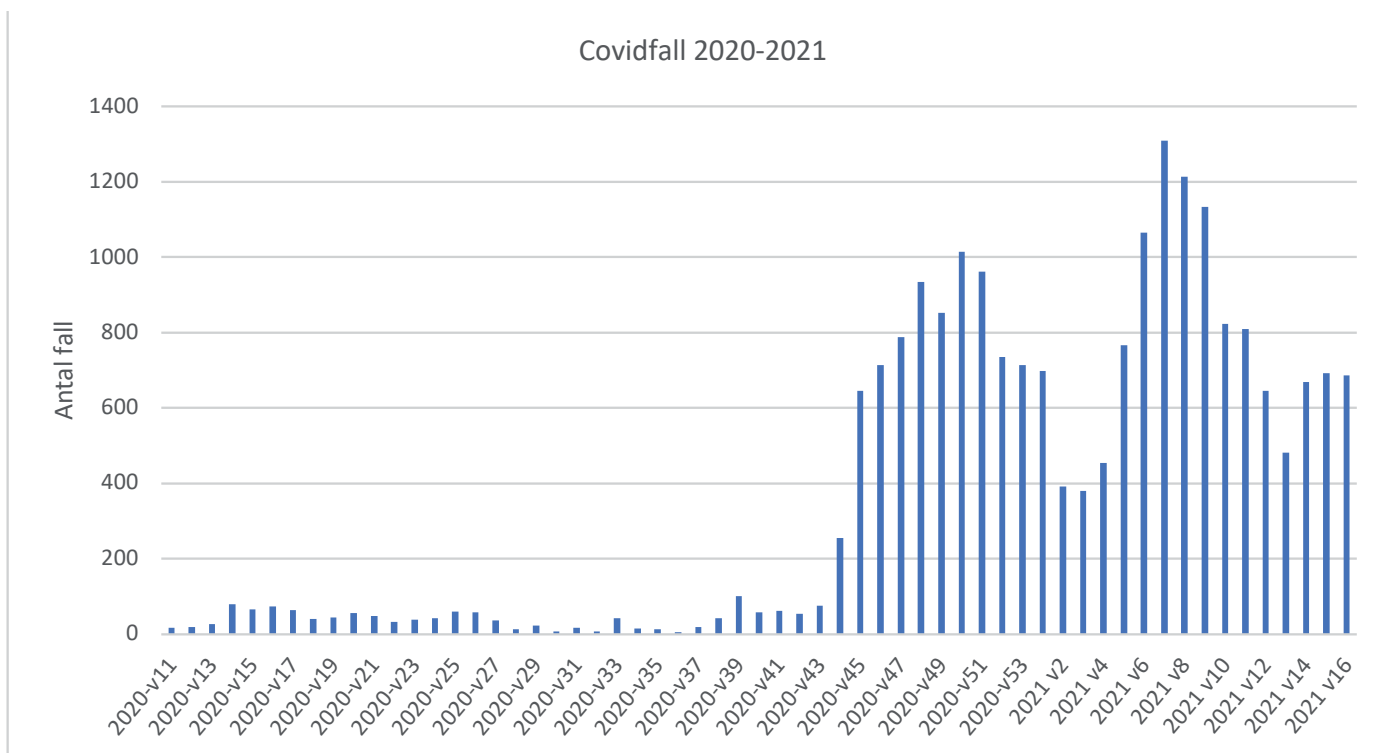
Här redovisas några av de infektioner som kan vara av allmänt intresse. I länet bor drygt 273 000 personer, varav cirka 80 % bor i kustkommunerna. Nedanstående statistik grundar sig på de nyupptäckta fall av anmälningsskyldiga sjukdomar, enligt smittskyddslagen, som inrapporterats i Sminet under 2020. Naturligtvis finns ett visst mörkertal, dvs sjuka personer som inte provtar sig. Vissa justeringar i statistiken kan behöva göras i efterhand.

Covid-19

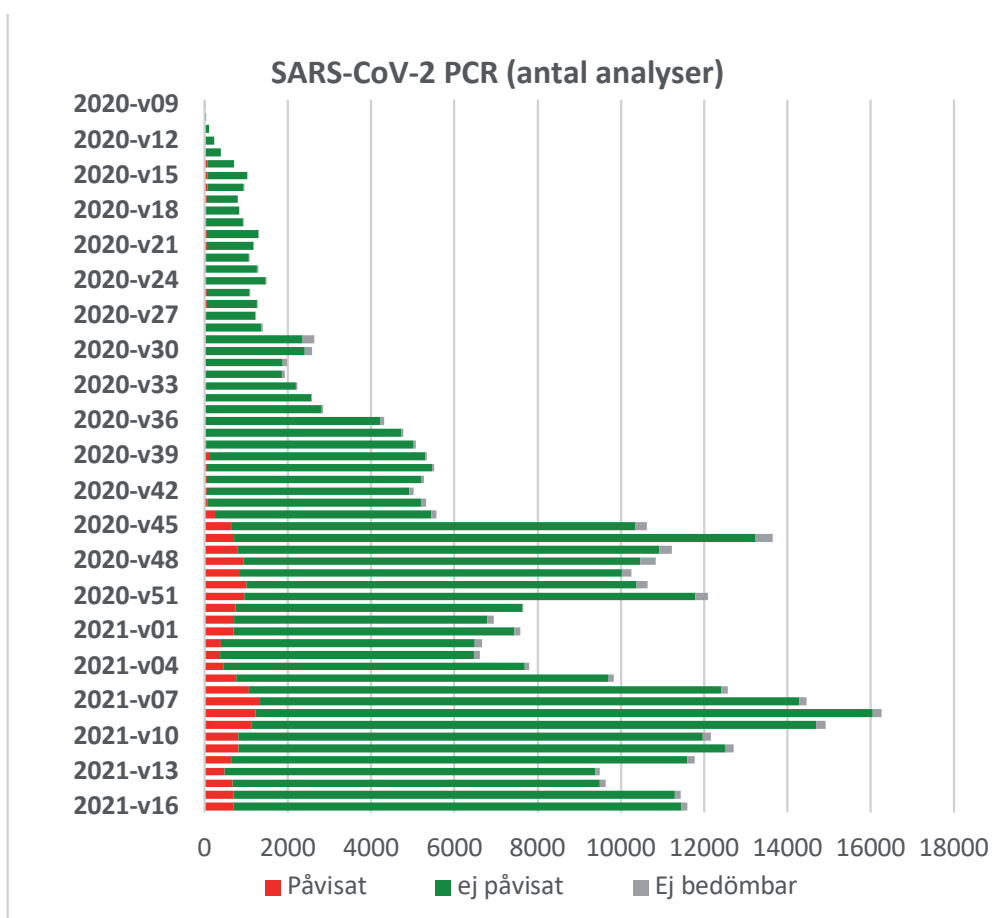
Förra året har till stor del präglats av Covid-19 där belastningen på vården med många inläggande patienter vårdades på länets sjukhus under första vågen mars-maj 2020. Åldersfördelningen över diagnostiserade covid-19 fall återfinns i Figur 1. Den största smittspridningen återfinns i åldersgrupperna 20–59 år, följt av barn och ungdomar i högstadiel- och gymnasieåldern.

Figur 1: Covid-19 fall diagnostiserade under 2020 per åldersgrupp med fördelning på kön. Västerbotten har under pandemin upplevt tre vågor. Den tredje vågen som vi ännu befinner oss i har präglats av en stor smittspridning av den brittiska mutationen B.1.17 som har visat sig vara mer smittsam och den har tagit över som dominerande variant för spridning av SARS-CoV-2. Under sommarmånaderna låg smittspridning på en relativt låg stabil nivå. Andra vågen startade i vecka 44 då antalet fall ökade kraftigt efter skolornas höstlov och låg sedan på en hög nivå på mellan 646 och 1015 fall per vecka fram till första veckan i januari 2021. De första veckorna av året låg smittspridningen åter igen på en något lägre nivå kring 400 fall per vecka i några veckor innan den tredje vågen hade sin start kring vecka 5–6 (Figur 2).

Figur 2: Antalet covid-19 fall diagnostiserade per vecka i Västerbotten från första fallet vecka 11 2020 till och med vecka 16 2021. Totalt har 349 717 PCR prover analyserats i Västerbotten under perioden vecka 9, 2020 fram till och med vecka 16, 2021. Provkapaciteten ligger på en hög nivå sedan vecka 45 på ca 15 000 prover/vecka (Figur 3).

Figur 3: Antal prov per vecka analyserat i Västerbotten. I rött ses andel positiva SARS-CoV-2 prover.

Det aktuella läget för covid-19 i Västerbotten återfinns på regionens hemsida. Aktuell läge - följ statistik för covid-19 i Västerbotten (regionvasterbotten.se)

Magtarminfektioner

Campylobakter

Under året anmäldes 107 fall, jämfört med 163 fall året innan. Andelen smittade i Sverige var 82 (77 %). Majoriteten av utlandsmitta skedde i Sydostasien.

Salmonella

Det anmäldes 29 fall av salmonella. Året innan anmäldes 39 fall. Antalet smittade i Sverige var 11 (38 %).

Giardia

Under året anmäldes 30 fall, jämfört med 32 fall året innan. Majoriteten var smittade utomlands. Giardia är en smittspårningspliktig sjukdom och alla hushållskontakter med symptom ska provtas. Provtä även symptomfria personer i hushållet som har sk riskyrke eller är förskolebarn. Alla bekräftade fall ska erbjudas behandling, även asymtomatiska bärare. EHEC (Enterohemorragiska Escherichia coli): Under året anmäldes 15 fall jämfört med 27 fall under året innan. I Sverige smittades 4 (27%)

Hepatiter

Hepatit C

Under året anmäldes 10 fall, jämfört med 29 under 2019 och 43 under 2018. Det är en minskning med 65 %. En tydlig nedgång av nydiagnostiserade hepatit C fall syns sedan införandet av sprutbytet och att behandling erbjuds till alla som diagnostiseras. I åtta fall (80 %) uppgavs Sverige som smittland. I alla fall var infektionen symptomfri eller kronisk. I sju fall var anledning till provtagning screening i grupp med förväntad högre förekomst, i ett fall smittspårning och två fall hittades i migrantscreening. Fallen var i åldrarna 27–55 år. För majoriteten av fallen, 70 % (7) uppgavs intravenöst missbruk som smittväg, för övriga är smittvägen oklar.

Sexuellt överförbara infektioner

Klamydia

Under 2020 anmäldes 773 fall i Västerbotten, jämfört med 798 fall året innan, en liten minskning på 3,1 %. I hela landet minskade antalet fall med 4 %. Av länets klamydiafall var 422 (55 %) av juridiskt kvinnligt kön och 351 (45 %) av juridiskt manligt kön. Medianåldern för klamydiafall var 22 år, de flesta fallen återfinns i åldersgruppen 18–24 år. Smittspårning var orsak till provtagning i 374 fall (48 %), symptom var orsaken i 134 fall (17 %), 139 personer (18 %) provtogs av annan orsak, som till exempel test för säkerhets skull och 124 provtogs vid screening i grupp vid högre förväntad förekomst (16 %). Under 2020 togs 14 820 klamydiaprover i Västerbotten att jämföra med 16 249 prover under 2019, detta är nedgång i provtagning med 8,8 procent. Andel positiva av de som provtogs under 2020 var 5,2% att jämföra med 4,9% under 2019.

Cryptosporidium

Under året rapporterades 11 fall, jämfört med 17 fall året innan. Antalet inhemskt smittade fall var 9. Smittkällorna är inte bekräftade, men som misstänkta smittkällor har nämnts bladgrönt, dricksvatten och bassängvatten (utomlands).

Hepatit B

Under 2020 anmäldes 13 fall i åldrarna 18–60 år vilket är en minskning jämfört med 26 fall 2019. Inget fall med akut hepatit B diagnostiserades. Ingen känd smittöverföring har skett i Sverige. 10 personer var smittade i afrikanska länder.

Gonorré

Det anmäldes 8 fall under året, jämfört med året innan är det en minskning med 78 %. I Sverige smittades sex personer och två personer i centrala Europa.

HIV/AIDS

Under året diagnostiserades åtta nya fall. Två av fallen var sjuka i tuberkulos vid diagnostillfället. Samtliga var smittade utomlands.

Syfilis

Tre fall rapporterades under 2020 vilket är en nedgång jämfört med 10 fall under 2019.

Inhemsk zoonoser (infektioner spridda från djur)

Harpest

Det rapporterades 14 fall under året, jämfört med 53 fall året innan. De allra flesta smittades längs kusten.

Barnsjukdomar som ingår i nationellt vaccinationsprogram

Kikhosta

Under året rapporterades 15 fall, jämfört med 62 fall året innan. Sex personer var under 18 år. Sex personer uppgav att de var vaccinerade och sex personer var ovaccinerade och för resten saknades uppgiften. En person uppges vara smittad utomlands, övriga är med all sannolikhet smittade i Sverige. De allra flesta bor i Umeå med omnejd och i södra Lappland.

Multiresistenta bakterier

ESBL (Extended Spectrum Beta Lactamase)

Under året anmäldes 163 fall, jämfört med 221 under 2019. Vanligast var fynd i urin. Endast ett fall med ESBL carba diagnostiserades under 2020.

MRSA (Meticillinresistenta gula stafylokocker)

Under 2020 anmäldes 83 nya fall, jämfört med 105 fall året innan, vilket var en minskning med 21 %. I Sverige smittades 64 %.

Invasiva infektioner (infektioner i t.ex. blod eller likvor)

Pneumokockinfektion

Det rapporterades 17 fall, jämfört med 37 fall under 2019, vilket var en tydlig minskning på 54 %. Uppgifter om vaccination saknas i de flesta fallen.

Betahemolyserande grupp A streptokocker (GAS)

Under året rapporterades 13 fall, jämfört med 20 fall året innan. Invasiv streptokockinfektion kan vara ett livshotande tillstånd som kräver omedelbar vård. Kännetecknas då ofta av ett mycket akut insjuknande med snabbt stigande temperatur, påverkat allmäntillstånd och så småningom sänkt medvetandegrad. GAS kan även leda till en allvarlig typ av mjukdelinfektion med kraftig lokal muskelsmärta (nekrotiserande fasciit) som leder till sönderfall av muskelvävnad. Vävnadsskadan kan bli mycket omfattande och kräver snabb kirurgisk behandling.

Sorkfeber (nefropathia epidemica):

Det anmäldes 13 fall, jämfört med 49 fall under 2019.

Pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin:

Under årets rapporterades endast tre fall, jämfört med 13 fall året innan.

VRE (Vancomycinresistenta enterokocker)

Under året inrapporterades inga fall.

Meningokockinfektion

Två fall av invasiv meningokockinfektion har rapporterades under året, jämfört med fyra fall året innan.

Haemophilus influenzae

Inga fall rapporterades under 2020.

Övriga infektioner

Influensa A

Under 2020 rapporterades 125 fall att jämföra med 435 fall föregående år. Under våren inrapporterades 326 fall och sista fallet diagnostiserades 3:e april. Inga fall har rapporterats under denna säsong.

Influensa B

Under hela 2020 har 64 fall rapporterats i länet, alla utom 3 fall insjuknade under januari-mars och de 3 resterande i april. Inga fall har inrapporterades under denna säsong.

Tuberkulos:

Under året diagnostiserades 7 fall med tuberkulos i länet, jämfört med 12 fall under 2019. Fem personer var smittade i Afrika, en i Asien och en i Europa. Medianåldern var 30 år (12–69 år). Fem personer hade tuberkulos i lungorna av vilka två hade disseminerade miliär TBC och två personer hade lymfkörteltuberkulos. Tre personer var höggradigt smittsamma vid diagnostillfället. Alla fall var laboratorieverifierade.

Malaria

Tre fall av malaria rapporterades, varav ett barn. Ett fall var *M. falciparum* och de två övriga var andra malaria species. Alla var smittade utomlands.

Legionärssjuka:

Tre fall av legionärssjuka anmäldes under året i åldrarna 45–65 år och samtliga var smittade i Sverige. Någon smittkälla har inte kunnat påvisas i något fall, men i ett fall hade personen hanterat blomjord, som möjligen skulle kunna vara smittkällan.

Denguefeber

Ett fall av denguefeber diagnostiserades under 2020.

Statistik smittsamma sjukdomar diagnostiserade i Västerbotten de senaste fem åren	2016	2017	2018	2019	2020
Mag-tarminfektioner					
Campylobacter	284 (102)	268 (121)	189 (120)	163 (104)	107 (25)
Salmonella	67 (46)	50 (37)	32 (23)	39 (24)	29 (11)
Giardia	103 (95)	57 (52)	88 (80)	32 (29)	30 (26)
EHEC	41 (20)	42 (19)	44 (16)	27 (13)	15 (4)
Yersinia	13 (3)	4 (2)	3 (0)	24 (2)	1
Cryptosporidium	14 (4)	15 (8)	18 (12)	17 (8)	11 (2)
Shigella	3 (2)	6 (5)	13 (13)	16 (12)	0
Amöba	0	0	0	0	0
Hepatiter					
Hepatit C	60 (20)	30 (3)	43 (11)	29 (3)	10(2)
Hepatit B kronisk	49 (48)	27 (27)	22 (22)	26 (26)	13 (13)
Hepatit B akut	2 (1)	3 (2)	1 (0)	0	0
Hepatit A	1 (0)	0	1 (0)	4 (4)	0
Sexuellt överförbara infektioner					
Klamydia	787	684	623	798	773
Gonorré	33 (25)	30 (11)	30 (9)	37 (13)	8 (2)
Hiv	8 (7)	14 (14)	10 (10)	14 (12)	8 (8)
Syfilis	2 (1)	4 (2)	2 (0)	10 (4)	3 (2)
Inhemsk zoonoser (infektioner överförda från djur)					
Harpest	12	1	9	53	14
Sorkfeber	21	28	78	49	13
Barnsjukdomar vaccinationsprogram					
Kikhosta	15	13	24 (0)	62 (1)	15 (1)
Påssjuka	0	3 (2)	1(1)	2(1)	0
Mässling	0	0	1 (0)	0	0
Röda hund	0	0	0	0	0
Multiresistenta bakterier					
ESBL	209	217	203	221	163
MRSA	72 (49)	65 (42)	89 (38)	105 (41)	83 (30)
Pneumokocker med nedsatt känslighet för pc	5 (4)	3 (1)	11 (2)	13 (2)	3
VRE	5	0	95 (0)	6 (0)	0
ESBL _{CARBA}	4 (3)	3 (2)	1 (1)	3 (1)	1
Invasiva infektioner (infektioner i t.ex. blod eller likvor)					
Pneumokockinfektion	33	40	43	37	17
Betahemolyserande grupp A streptokocker (GAS)	27	24	19	20	13
Meningokockinfektion	2	1	2 (1)	4	2
Haemophilus influenzae	5	8	3	3	0
Övriga infektioner					
Covid-19				0	8548 (45)
Influensa A	294	302	321	435	125 (1)
Tuberkulos	19	15(15)	7 (7)	12 (10)	7 (7)
Malaria	1 (1)	4 (4)	7 (7)	6 (6)	3 (3)
Legionella	4 (2)	4 (1)	6 (4)	5 (1)	3 (0)
Denguefeber	10 (10)	0	1(1)	3 (3)	1(1)
Influensa B	22	84	214	0	64 (0)

* Inom parentes = smittade utomlands

- Finns inga tillgängliga data i Sminet